

DOI: 10.25140/2411-5215-2022-3(31)-58-68

УДК 351.82:639.3.363(072)

JEL Classification: A13, B21, D23, D20

Роман Коновалов

аспірант кафедри глобальної економіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)

E-mail: globeco@nubip.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2610-8453>

МЕТОДИ ТА ВАЖЕЛІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ ВИКЛИКІВ

У статті доведено, що на розвиток рибного господарства мають безпосередній вплив як заходи регулювання, так і адаптація базових методів і регуляторних принципів, важелів. Запропоновано заходи для адаптації процедури проведення аукціонів у досягненні питань вирішення продовольчої та національної безпеки. Обґрунтовано, що запровадження у практику прозорих елементів механізму розподілу загальнодержавного ресурсу та створення умов для конкуренції серед господарств сприятимуть розробленню пропозиції стосовно проведення аукціонів із продажу права на укладення договорів на право спеціального використання водних біоресурсів у рибогосподарських водоймах в умовах надзвичайних викликів.

Ключові слова: методи регулювання; важелі регулювання; механізм; аукціон; механізм; національна економіка; галузь; рибне господарство; ресурс; електронні торги; лот; розвиток.

Рис.: 1. Бібл.: 18.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку галузей національної економіки орієнтують увагу вчених на виокремлення базових заходів, принципів, засобів і механізмів регулювання шляхом запровадження новітнього інструментарію, щоб мати успіх у досягненні питань вирішення продовольчої безпеки. Нині розвиток провідних суб'єктів господарювання в рибному господарстві України базується на реалізації трьох складових господарської діяльності: економічній, соціальній та екологічному впливу на довкілля. Вказане має відношення і до рибного господарства, як галузі, що є перспективною в питанні розвитку національної економіки та безпосередньо пов'язаною з продовольчою та національною безпекою країни в умовах трансформаційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання регулювання функціонування галузей національної економіки загалом та рибного господарства зокрема, як базової складової реалізації регуляторної політики держави й забезпечення розвитку суб'єктів, активно обговорюються провідними науковцями-економістами. Значну увагу вказаним питанням приділено шляхом аналізу основних важелів та інструментів структурного регулювання економіки як на національному, так і регіональному рівнях у розробках І. Б. Назаркевича [1]. Удосконаленню методів і важелів державного регулювання соціально-економічних процесів саме в агропромисловій сфері здійснено вченою-дослідницею О. В. Гелюх [2]. Практичні пропозиції стосовно поліпшення методів державного регулювання аграрного сектору в умовах

орієнтації економіки на стандарти безпеки та якості надані в наукових працях Н. М. Вдовенко, Н. М. Коробової [4; 10; 14]. При цьому в межах дослідження важелів і методів державного регулювання вчений С. С. Шепелєв викристалізує основні положення та засади еволюції теоретичних концепцій щодо забезпечення конкурентоспроможності галузей національної економіки та звертає увагу на позиціонування вітчизняного рибного господарства у світовому конкурентному просторі в аспекті Рациональне використання водних біоресурсів у рамках Спільної рибної політики Європейського Союзу [6; 8; 9]. Поглиблені аналітичні підходи щодо еволюції структурних трансформацій у світовій економіці з урахуванням досвіду для галузей національної економіки України відображено й досліджено в наукових працях О. В. Кривень [17], А. М. Ревко [17]. Питання вивчення та дослідження особливостей структурних змін в економіці України та адаптація сучасного інструментарію та методів галузевого регулювання, наукові засади державного регулювання розвитку аквакультури штучних водойм відображено в роботах С. М. Кваші [11], К. В. Наконечної [12]. Базові засади розвитку рибальства та аквакультури в умовах трансформаційних процесів відображено у працях М. О. Федоренко, Н. М. Вдовенко, С. С. Павлюка, О. А. Дюдяєвої [12], С. Хікса, П. Кохена, Н. Грехема [15] та інших учених-економістів.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Базові дослідження відомих як закордонних, так і вітчизняних учених-економістів присвячено актуальним аспектам і етапам удосконалення методів та важелів регулювання розвитку галузі рибного господарства й забезпечення сталого розвитку рибницьких господарств при адаптації новітніх механізмів державного регулювання. І нині ми можемо констатувати ситуацію, де для досягнення забезпечення національних складових сталого розвитку саме галузей національної економіки, держави, громадянського суспільства здійснено урахування впливу проведених заходів для груп економічних інтересів і досягнення зростання рівня та якості й безпеки життя населення України та світу загалом. Звертаючи увагу на проголошені резолюцією глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року та результати їх адаптації Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25.09.2015 № 70/1 та з урахуванням елементів і специфічних особливостей розвитку країни та унаочнено викладені в Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» доцільно дотриматись визначених в Указі Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» пункту 6 про забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією та пункту 14 про збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку. Тому важливого й першочергового значення мають підходи до виокремлення досить дієвих методів і пошук важелів державного регулювання для реалізації заходів щодо реалізації прогресивних прозорих і конструктивних елементів меха-

нізму розподілу наявного нині в Україні загальнодержавного ресурсу та проведення аукціонів із продажу права на укладення договорів для підтвердження права спеціального використання водних біоресурсів у рибогосподарських водоймах, об'єктах або ж їхніх частинах.

Мета статті. Науково обґрунтувати та запропонувати до практичного застосування результати проведених досліджень для виокремлення важелів й удосконалення методів регулювання щодо забезпечення сталого розвитку галузі рибного господарства України.

Виклад основного матеріалу. Проведені дослідження підтверджують думку про те, що в Україні завжди традиційно виловлювали значні обсяги риби, а також інших водних ресурсів. Водночас вказана група продовольчих товарів слугує підґрунтям для отримання основної сировини при виробництві рибної продукції. Звернувшись до історичного досвіду функціонування рибного господарства, бачимо, що в попередні періоди в Україні також максимально звертали увагу на функціонування сфери переробки рибної сировини, а також водойм, де була виловлена риба. Отже, у багатьох регіонах країни функціонували і великі, і середні рибопереробні заводи, а також цехи, де зберігалась виловлена риба.

Варто зауважити, що державне регулювання галузей національної економіки зазначити цілеспрямовані різноманітні процеси, які забезпечують підтримку та зміну економічних явищ та їхніх зв'язків. При цьому регулювання є базовою функцією системи управління галузями народного господарства на всіх його етапах розвитку та рівнях. Державне регулювання зумовлено дією різнопланових законів економічного розвитку, де базою слугує саме законодавча база, взаємоузгоджені відносини суб'єктів господарювання з бюджетом, процесом ціноутворення, а також застосування різних заохочувальних стимулів і реальних економічних санкцій. За визначеннями та зважаючи на думку вченого-економіста Н. М. Коробової, нині нам треба спробувати реалізувати потенціал системи методології з одночасними змінами в процесах галузевої стандартизації для того, щоб на цій основі узгоджувати стратегію соціально-економічного розвитку рибного господарства України, а також прийняти відповідні програми соціально-економічного розвитку з урахуванням вимог інвестиційно-інноваційної моделі функціонування галузевої вітчизняної економіки загалом та окремо її одиниць. Крім того, важливо, щоб відбувалася координація державного регулювання галузей сільського господарства за секторами й за рівнями «центр – регіон – територія». На цих основоположних принципах у перспективі дійсно буде можливо досягти прямих і зворотних зв'язків між рибальством, аквакультурою та системою державного регулювання галузей національної економіки. Так, пропозиції стануть важливою очевидною передумовою оптимального поєднання сильних сторін ринкових і адміністративних важелів [4].

Тут варто прислухатися до думки науковців І. Б. Назаркевича, О. В. Кривень, А. М. Ревко, які стверджують, що цілеспрямовано структурні трансформації приводять для досягнення належного рівня як економічного зростання в середньо- і довгостроковій перспективі, так і економічного розвитку. Маємо всі підстави погодитись з думкою вчених-економістів, що економічний розвиток є комплексним процесом як кількісних, так і якісних змін саме в системі галузей національної економіки. При цьому він передбачає очевидний перехід до найвищої форми суспільної та економічної організації господарських відносин, досягнення сталих темпів економічного зростання і особливо зростання виробничого потенціалу. Водночас під економічним зростанням вчені показують зростання обсягів суспільного виробництва, а також матеріального добробуту населення країни та, безперечно, розширення можливостей національної економіки до задоволення постійно зростаючих потреб населення у харчових продуктах і наданих послугах. Маємо сконцентрувати увагу на тому, що вчені саме під виробничим потенціалом розуміють спроможність виробничої бази будь-якої країни організувати і трансформувати виробничо-господарську діяльність відповідно до зміни кон'юнктури агропродовольчого ринку та національних продовольчих та економічних інтересів [17, с. 33-40].

У зв'язку з надзвичайними викликами для України, нині потрібно поліпшення важелів і інструментів державного регулювання та удосконалення системи управління галуззю рибного господарства. Неабиякий вплив має і зниження обсягів промислового вилову водних біологічних ресурсів у водних об'єктах України саме у 2022 році внаслідок надзвичайної ситуації та воєнних дій. Вказане, очевидно, має безпосередній вплив на рівень та умови дотримання економічної конкуренції для промислових рибалок. Таким чином, важливим у сучасних умовах галузевого розвитку є проведення аукціонів. Безперечно, з метою впровадження у практичну діяльність цілком прозорих елементів механізму розподілу всього загальнодержавного ресурсу, а також безпосереднє створення базових і рівних умов для економічної конкуренції з-поміж суб'єктів господарювання в галузі рибного господарства важливо й надалі розробляти пропозиції щодо проведення аукціонів із продажу права на укладення договорів на право спеціального використання водних біоресурсів у рибогосподарських водоймах або ж їхніх частинах. При цьому треба констатувати, що для цього можемо взяти до уваги інструментарій застосування електронних торгів, а також затвердження відповідної форми типового договору на підтвердження права спеціального використання водних біологічних ресурсів у рибогосподарських водних об'єктах або в їхніх частинах. Щоб такі припущення мали затребуваність і були реалізовані, важливо удосконалити адміністративно-правовий метод регулювання та прийняти постанову Кабінету Міністрів України, яка б і надала право на допуск нових господарських суб'єктів до усіх можливостей з отримання прав

саме на спеціальне використання водних біологічних ресурсів. При цьому ми можемо передбачити як покращення нинішніх умов праці для рибалок, так і розширення та поглиблення процесів конкуренції на ринку. Водночас важливим у цьому аспекті стане ефективне використання всіх загальнодержавних водних, рибних ресурсів у системі забезпечення продовольчої безпеки та економічної та національної безпеки нашої країни.

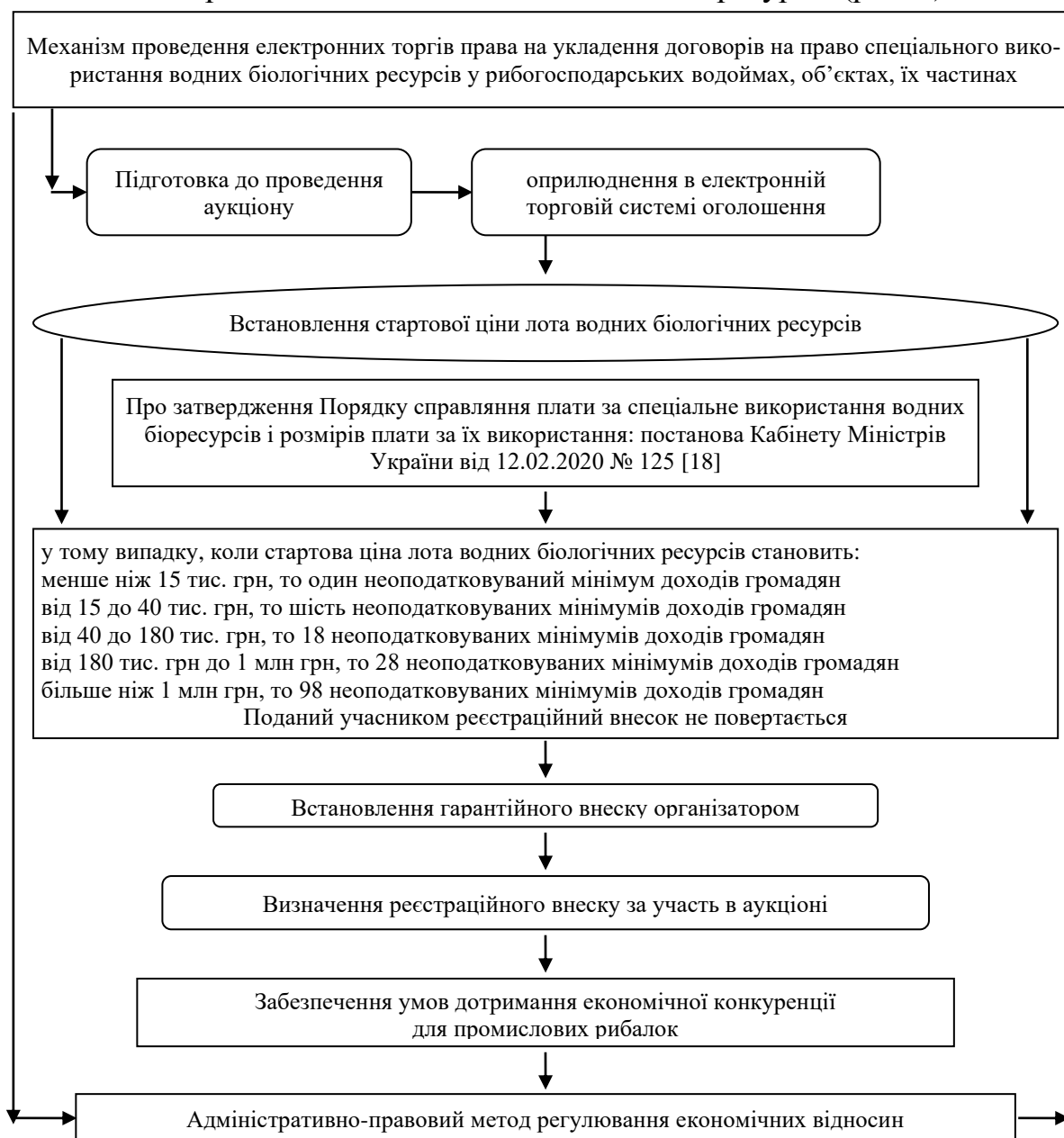
У випадку коли звернутися саме до передового досвіду з вибору й обґрунтування напрямів, принципів, інструментів і методів державного регулювання безпосередньо в розвинутих країнах світу, то особливу увагу бажано було б звернути на порядок укладення Договорів на право спеціального використання водних біологічних ресурсів у рибогосподарських водоймах або їхніх частинах. Для цього доцільно передбачити їхню дію з моменту їх укладання та строком у середньому не більше як один рік. Також треба взяти до уваги, що важливо не тільки здійснити регуляторну політику, але й удосконалити економічний механізм, важелі та адміністративно-правовий метод регулювання.

Важливим є такий висновок, що суб'єкти галузі рибного господарства в результаті проведення основних електронних торгів дійсно отримують безперешкодне право на спеціальне використання водних біологічних ресурсів у вітчизняних рибогосподарських водоймах або їхніх частинах. Крім того, вони можуть отримати дозвіл на спеціальне використання водних біологічних ресурсів. При цьому порядок отримання дозволів на вилов водних біоресурсів саме в рибогосподарських водних об'єктах або їхніх частинах раніше встановлений постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволу на спеціальне використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) або відмови в його видачі, переоформлення та анулювання зазначеного дозволу» від 30.10.2013 № 801 [3].

Зокрема, варто скористатися розробленим і запропонованим механізмом регулювання економічних відносин, де користувачі вносять плату безпосередньо за спеціальне використання водних біологічних ресурсів. Ці елементи механізму прописані в порядку, встановленому Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку справляння плати за спеціальне використання водних біоресурсів і розмірів плати за їх використання» від 12.02.2020 № 125 [18]. Звісно, доцільно було б дані заходи проводити і здійснювати в межах видатків за КПКВК 2804010 «Керівництво та управління у сфері меліорації та рибного господарства» та відповідно до чисельності працівників апарату Держрибагентства України та його територіальних органів на визначений базовий рік.

Визначений механізм запровадження процедури для продажу на аукціоні через проведення електронних торгів права на можливість укладання договорів на право спеціального використання водних біологічних ресурсів є прик-

ладним, зважаючи на дотримання мети щодо реалізації лімітів спецвикористання водних біологічних ресурсів, а також прогнозів допустимого вилову та визначення стартової ціни лота водних біологічних ресурсів (рис. 1).

Рис. 1. Модернізація адміністративно-правового методу регулювання через механізм проведення аукціонів з продажу права на спеціальне використання водних біоресурсів та визначення стартової ціни лота водних біологічних ресурсів

При цьому стартова ціна лота складається із суми цін на кожний вид водних біологічних ресурсів, а також їх обсягів, враховуючи встановлені ліміти спеціального їх використання, включаючи та визначаючи прогноз допустимого вилову, внесених до відповідного лоту. Є всі підстави їхню вартість обчислити за формулою (1):

$$СТ_{цл} = R_{п} \cdot OB, \quad (1)$$

де $СТ_{цл}$ – стартова ціна лота водних біологічних ресурсів; $R_{п}$ – розмір плати за спеціальне використання виду водного біологічного ресурсу (цей розмір встановлено згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 12.02.2020 № 125 [18]); OB – обсяг видів водних біологічних ресурсів, включених саме до проєкту договору, який і розраховується відповідно до співвідношення середньостатистичного обсягу добутих або виловлених водних біологічних ресурсів користувачами таких ресурсів у попередньому календарному році на відповідному рибогосподарській водоймі чи її частині, кількості таких користувачів водних біоресурсів та допустимого для добування (вилову) обсягу водних біоресурсів на визначений поточний календарний рік, встановленого відповідно до наукового обґрунтування щодо установа лімітів, визначення прогнозу допустимих виловів і нелімітованих водних біологічних ресурсів.

При цьому враховується співвідношення цього обсягу з узгодженням із кількістю дозволених для застосування під час здійснення спеціального використання саме водних біологічних ресурсів суден флоту рибного господарства, а також знарядь лову. Знаряддя лову розраховують згідно з науковим обґрунтуванням режимів промислу, які також включаються до проєкту цього договору.

Водночас слід мати на увазі, що кількість користувачів водних біологічних ресурсів, які здійснювали попередньо спеціальне використання водних біологічних ресурсів у календарному році, що передує поточному року й застосовується з коефіцієнтом у 1,4. У разі й зокрема у випадку, коли до лота включені лише види водних біоресурсів, які визначені як нелімітовані водні біоресурси, стартова ціна лота становить один неоподатковуваний мінімум доходів громадян щодо кожного з таких представлених видів водних біологічних ресурсів. Також треба врахувати, що гарантійний внесок буде встановлений організатором торгів у середньому не менше ніж 10 % від стартової ціни лота водних біологічних ресурсів. Водночас є рекомендації, що такий розмір має бути не меншим від розміру як мінімум трьох мінімальних заробітних плат.

Таким чином, цей механізм проведення аукціонів дозволить загалом покращити наявні умови праці для самих рибалок шляхом поширення дієвих умов і створення конкуренції на цьому ринку. Також будуть допущені до участі через прозорий механізм розподілу загальнодержавного ресурсу нові суб'єкти господарювання, які безперешкодно зможуть отримати права на спеціальне використання водних біологічних ресурсів, використовуючи власні конкурентні переваги. Наслідком запровадження таких важелів державного регулювання стане ефективність і доцільність використання такого загальнодержавного ресурсу для забезпечення як національної, так і продовольчої безпеки в Україні. При цьому слід зауважити, що запропоно-

ваний до практичного впровадження механізм реалізації та дотримання дійсно рівних умов економічної конкуренції для промислових рибалок через проведення аукціонів стане досить вагомим важелем державного регулювання в системі галузевого управління рибним господарством України.

Висновки і пропозиції. Таким чином, нині наявні всі базові аргументи, щоб зробити аналітичні висновки, що при обґрунтуванні пропозицій державного регулювання розвитку рибного господарства України, основне місце має посідати захист суб'єктів господарювання в галузі рибного господарства, а також стрімкий розвиток внутрішнього агропродовольчого ринку та забезпечення умов дотримання економічної конкуренції саме для промислових рибалок. Також треба враховувати, що реалізація таких заходів передбачає модернізацію інструментів, важелів, заходів системи державного регулювання шляхом впровадження у практичну діяльність цілком прозорих і конструктивних елементів механізму розподілу всього загальнодержавного ресурсу та проведення аукціонів із продажу права на укладення договорів на право спеціального використання водних біоресурсів у рибогосподарських водоймах, об'єктах або ж їхніх частинах. Також важливо в такому випадку передбачити, що вказані заходи регулювання сприятимуть удосконаленню адміністративно-правового методу регулювання і прийняттю відповідної постанови Кабінету Міністрів України шляхом запровадження електронних торгів в умовах надзвичайних викликів і глобальних трансформаційних процесів.

Список використаних джерел

1. Назаркевич І. Б. Державне регулювання структурних змін в економіці України: проблеми та перспективи : монографія / І. Б. Назаркевич. – Львів, 2020. – 356 с.
2. Гелюх О. В. Методи та важелі державного регулювання соціально-економічних процесів в агропромисловій сфері / О. В. Гелюх // Економіка: реалії часу. – 2011. – № 1 (1). – С. 135–138.
3. Про затвердження Порядку видачі дозволу на спеціальне використання водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах) або відмови в його видачі, переоформлення та анулювання зазначеного дозволу : постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 801 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 87. – С. 3214.
4. Vdovenko N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards / N. M. Vdovenko, N. M. Korobova // Wspolraca Europejska. – 2015. – № 3 (3), Vol. 3. – С. 68–80.
5. Вдовенко Н. М. Державне регулювання розвитку аквакультури в Україні : [монографія] / Н. М. Вдовенко. – К. : Вітас ЛТД, 2013. – 464 с.
6. Шепелєв С. С. Позиціонування вітчизняного рибного господарства у світовому конкурентному просторі: глобальні перспективи [Електронний ресурс] / С. С. Шепелєв // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 15. – С. 148–151. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/15-2017/28.pdf>.
7. Базові засади розвитку рибальства та аквакультури в умовах трансформаційних процесів / М. О. Федоренко, Н. М. Вдовенко, С. С. Павлюк, О. А. Дюдяєва // Водні біоресурси та аквакультура. – 2020. – Вип. 2. – С. 47–57.

8. Вдовенко Н. М. Еволюція теоретичних концепцій щодо забезпечення конкурентоспроможності галузей національної економіки / Н. М. Вдовенко, С. С. Шепелєв // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2017. – Т. 22, вип. 11 (64). – С. 49–54.
9. Шепелєв С. С. Раціональне використання водних біоресурсів у рамках Спільної рибпромислової політики ЄС / С. С. Шепелєв // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – № 11. – С. 89–92.
10. Вдовенко Н. М. Сучасний стан та напрями розвитку рибного господарства в Україні / Н. М. Вдовенко // Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 15–20.
11. Кваша С. М., Вдовенко Н. М. Наукові засади державного регулювання розвитку аквакультури штучних водойм / С. М. Кваша, Н. М. Вдовенко // Економіка та держава. – 2011. – № 11. – С. 12–16.
12. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України / Н. М. Вдовенко // Економіка АПК. – 2018. – № 9. – С. 56–61.
13. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 // Офіційний вісник України. – 2019. – № 79. – С. 7.
14. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу / Н. М. Вдовенко // ScienceRise. – 2015. – № 5/3 (10). – С. 39–44.
15. Harnessing global fisheries to tackle micronutrient efficiencies / С. С. Hicks, P. J. Cohen, N. A. J. Graham et al. // Nature 574. – 2019. – P. 95–98.
16. The State of World Fisheries and Aquaculture 2020: Sustainability in Action (FAO, 2020) [Electronic resource]. – Accessed mode: <https://doi.org/10.4060/ca9229en>.
17. Назаркевич І. Б. Еволюція структурних трансформацій в світовій економіці: досвід для України / І. Б. Назаркевич, О. В. Кривень, А. М. Ревко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2019. – № 1 (17). – С. 33–40.
18. Про затвердження Порядку справляння плати за спеціальне використання водних біоресурсів і розмірів плати за їх використання : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.02.2020 № 125 // Офіційний вісник України. – 2020. – № 19. – С. 742.

References

1. Nazarkevych, I.B. (2020). *Derzhavne rehulyuvannya strukturnykh zmin v ekonomitsi Ukrainy: problemy ta perspektyvy [State regulation of structural changes in the economy of Ukraine: problems and prospects]*.
2. Helyukh, O.V. (2011). *Metody ta vazheli derzhavnoho rehulivuvannya sotsialno-ekonomichnykh protsesiv v ahropromyslovyi sferi [Methods and levers of state regulation of socio-economic processes in the agro-industrial sphere]. Ekonomika: realiyi chasu – Economics: realities of time, (1(1), 135–138.*
3. *Pro zatverdzhennia Poriadku vydachi dozvolu na spetsialne vykorystannia vodnykh bioresursiv u rybohospodarskykh vodnykh ob'ekтах (yikh chastynakh) abo vidmovy v yoho vydachi, pereoformlennia ta anulyuvannia zaznachenoho dozvolu [On the approval of the Procedure for Issuing a Permit for the Special Use of Aquatic Bioresources in Fisheries Aquatic Objects (parts thereof) or Refusal to Issue, Reissue and Cancellation of the Specified Permit], Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated № 801 (30.10.2013).*
4. Vdovenko, N.M., & Korobova, N.M. (2015). *Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. Wspol-raca Europejska, 3(3(3)), 68–80.*
5. Vdovenko, N.M. (2013). *Derzhavne rehulivuvannya rozvytku akvakultury v Ukraini [State regulation of the aquaculture development in Ukraine]. Vitas LTD.*

6. Shepelyev, S.S. (2017). Pozytysiuvannya vitchyznyanoho rybnoho hospodarstva u svitovomu konkurentnomu prostori: hlobal'ni perspektyvy [Positioning of the domestic fishery in the world competitive space: global perspectives]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national problems of the economy*, (15), 148–151. <http://global-national.in.ua/archive/15-2017/28.pdf>.

7. Fedorenko, M.O., Vdovenko, N.M., Pavlyuk, S.S., & Dyudyayeva, O.A. (2020). Bazovi zasady rozvytku rybalstva ta akvakultury v umovakh transformatsiinykh protsesiv [Basic principles of the development of fisheries and aquaculture in the conditions of transformational processes]. *Vodni bioresursy ta akvakultura – Water bioresources and aquaculture*, 2, 47–57.

8. Vdovenko, N.M., & Shepelyev, S.S. (2017). Evolyutsiia teoretychnykh kontseptsii shchodo zabezpechennia konkurentospromozhnosti haluzei natsionalnoi ekonomiky [Evolution of theoretical concepts regarding ensuring the competitiveness of branches of the national economy]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Ekonomika – Bulletin of Odessa National University. Series: Economy*, 22(11(64)), 49–54.

9. Shepelyev, S.S. (2015). Ratsionalne vykorystannia vodnykh bioresursiv u ramkakh Spilnoi rybopromyslovoi polityky YeS [Rational use of aquatic biological resources within the framework of the EU Common Fisheries Policy]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and management*, (11), 89–92.

10. Vdovenko, N.M. (2010). Suchasnyy stan ta napryamy rozvytku rybnoho hospodarstva v Ukraini [Current state and directions of the fish farming development in Ukraine]. *Ekonomika APK – Economy of the agricultural sector*, (3), 15–20.

11. Kvasha, S.M., & Vdovenko, N.M. (2011). Naukovi zasady derzhavnoho rehulyuvannya rozvytku akvakul'tury shtuchnykh vodoym [Scientific principles of state regulation of the aquaculture development in artificial ponds]. *Ekonomika ta derzhava – Economics and the state*, (11), 12–16.

12. Vdovenko, N.M., & Nakonechna, K.V. (2018). Osoblyvosti strukturnykh zmin v ekonomitsi Ukrainy [Peculiarities of structural changes in economy of Ukraine]. *Ekonomika APK – Economy of the agricultural sector*, (9), 56–61.

13. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku [On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period until 2030], Decree of the President of Ukraine dated September 30, 2019 № 722/2019. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/722/2019>.

14. Vdovenko, N.M. (2015). Metodolohizatsiia haluzevoho derzhavnoho upravlinnia na shliakhu adaptatsii ekonomiky do umov ta vymoh Yevropeiskoho Soyuzu [Methodology of sectoral public administration on the path of the economy adaptation to the conditions and requirements of the European Union]. *ScienceRise*, (5/3(10)), 39–44.

15. Hicks, C.C., Cohen, P.J., Graham, N. A. J. et al. (2019). Harnessing global fisheries to tackle micronutrient deficiencies. *Nature* 574, 95–98.

16. The State of World Fisheries and Aquaculture 2020: Sustainability in Action (FAO, 2020). <https://doi.org/10.4060/ca9229en>.

17. Nazarkevych, I.B., Kryven, O.V., & Revko, A.M. (2019). Evolyutsiia strukturnykh transformatsiy v svitoviy ekonomitsi: dosvid dlya Ukrainy [Evolution of structural transformations in the world economy: experience for Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnya – Problems and perspectives of economics and management*, (1(17)), 33–40.

18. Pro zatverdzhennia Poriadku spravlyannia platy za spetsialne vykorystannia vodnykh bioresursiv i rozmiriv platy za yikh vykorystannia [On the approval of the Procedure for issuing fees for special use of aquatic biological resources and the amounts of fees for their use] Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 12, 2020 № 125.

Отримано 27.08.2022

UDC 351.82:639.3.363(072)

Roman Konovalov PhD Student of the Department of Global Economics
National University of life and environmental sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)**METHODS AND LEVERS OF THE STATE REGULATION
OF THE DEVELOPMENT OF FISHERIES IN THE CONDITIONS
OF EXTRAORDINARY CHALLENGES**

In this article substantiates and discloses the mechanisms for regulating the development of fisheries and the tools at the progressive development of the business entities involved in the industry are aimed. Regulatory measures and adaptation of basic methods and regulatory principles, levers and measures have a direct impact on the development of fisheries in order to be successful in achieving solutions to food and national security issues in conditions of extraordinary challenges it is substantiated. The article proposes levers and measures for fisheries with the aim of providing methodical assistance in implementing the adaptation of the auction procedure. It was concluded that the introduction into practice of transparent elements of the very mechanism of distribution of the available national resource, as well as the creation of basic conditions for economic competition among business entities in the field of fishing industry, is an important step in the direction of providing and developing proposals for conducting auctions for the sale of the right to contract contracts for the right to special use of aquatic biological resources in fishery reservoirs or their parts. In the work, an in-depth constant analysis is made and it is suggested to take into account the tools for the use of electronic trading. It has been proven that approval of the appropriate form of a standard contract is also required in order to confirm the right to special use of aquatic biological resources in fishery water bodies or their parts. The proposed tools in order for the assumptions proposed in the article to be in demand and be actually implemented, it is important to improve the administrative and legal method of state regulation and to adopt, in particular, the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine based on the results of the discussed recommendations. It is indicated that this document would contribute to the granting of the right to admit new entities of economic activity to obtain almost all opportunities and rights for the special use of aquatic biological resources. Ways to modernize the administrative and legal method of regulation through the mechanism of conducting auctions for the sale of the right to special use of aquatic biological resources and determining the starting price of a lot of aquatic biological resources are proposed. It was concluded that Ukraine currently has all the basic arguments to provide analytical data for the justification of proposals for state regulation of the development of the fishery industry in Ukraine, where the main place should be the protection of economic entities in the field of fisheries, as well as the rapid development of the domestic agro-food market and ensuring conditions for compliance with economic competition specifically for industrial fishermen in conditions of extraordinary challenges and global transformational processes.

Keywords: *methods of regulation; levers of regulation; mechanism; auction; mechanism; national economy; industry; fisheries; resource; electronic auction; lot; development.*

Fig.: 1. References: 18.